

הקצין הסוביטי

העתונות הצבאית הרוסית מקדישה תשומת-לב רבה לטיפוח רוח המסורת בחבריה-הקצינים של הצבא האדום. קצינים סוביטים – כתב, הכוכב האדום לפני זמן-מה – לומדים הרבה מן המסורת הישנה של הקצינים הרוסיים, זו המסורת המאירה להם את מקורות הכוח הצבאי הרוסי ואת ררכי התפתחותו. הכל מרגישים, שפיוטר הנדול, יוצר הצבא הסדיר הראשון ברוסיה, עמד בתוקף על כך, שפרחיה-קצינים יתחילו שירותם כחיילים מן השורה. והוא גם שהיה מייסד המסורת הצבאית, שסיממה: "הקצין – אב לחייליו". כן מזכירים כיום לרוסיים, כי תחת שלטונו של פטר הנדול טופחה התפיסה על כבודו האמיתי של הקצין. הלוחם למען תהילתו בלבד, ולא להננת מולדתו, אין הוא ניכור הראוי לתהילה – אף מימרה זו מיחסים לאותו הצאר, שהשפעתו על רוסיה של ימינו, נראה, גדולה מהשפעתו של כל רוסי בעבר, פרט לנין.

מסורת-קצינים אמיתית נחשבת המסורת, שעברה בירושה מאיש לאיש. טיפוחה, זה אחר זה, רומי-אנצב מנצח התורכים וארמיניסטרטור בימי יקטרינה הנדולה, מרשל סובורוב, אשר מספרים אודותיו כי חשב לכבוד לאכול "קאשה" (דיסה) בצוותא עם חייליו, קוטוזוב, יארימולוב, אנשי המלחמות הקוקיות, וברוסילוב. מפקדים אלה הבינו, שהמשמעת הצבאית היא אמנם כוחו העיקרי של הצבא, אבל אין הקצין, כאנוש, אלא בן לאותה המשמחה הצבאית והוא ייטיב לשלוט על חייליו בדרך של אהבה ומשמעת גם יחד.

יתכן, כי בשום מדינה שבעולם אין הקצינים הצעירים מרבים לפנות אל העבר למצוא בו דוגמאות מאירות-דרך, כפי שנעשה הדבר ברוסיה. יניקה מחודשת זאת מן ההיסטוריה הלאומית נראית לרוסיים חניכי רבעי-המאה האחרון כהוויה מושכת ורבת-חידוש. באזו מדינה אחרת אפשר למצוא ביטוי שיהא דומה במובנו לאימרה "פיוס סובורובי", פירושו – אדם הרומה במבנה נופו הצנום והמנויד למרשל המפורסם בן המאה השמונה עשרה? משל למה הדבר דומה, כאילו התחילו האנגלים לתאר איש את רעהו בכינוי "פיוס מעין מרלבורו"**.

ברומה לזה – מעמידים את גלסון האנגלי כמופת לקציני הצי האדום. מימרתו של גלסון: "אין קצין ימי טוב אלא זה, הממוז בקרכו ידעה מעשית של איש-יהים ונימוסיו של גינטלמן" – מימרה זו מוכאת בעתון "הצי האדום", בצירוף עצה יעוצה לקציני-הצי-בעתיד להשתלם בתורת הריקוד. שכן, נאמר שם, הם יהיו בעתיד הנצינים של השכבה המעולה שבאינטליגנציה הסוביטית, ועליהם לדעת, איפוא, כיצד להתנהג בחברה. בקשר לזה ראוי לציין, שמאז פרוץ המלחמה לומדים אנשי הסוביטים שפות ורות במרץ רב.

* אולי גדול מצביאי אנגליה; פעל בסוף המאה ה-17 ובראשית המאה ה-18. בעיקר נגד צרפת של לואי ח'יד. גדוליו נצחונותיו היו: בלנהיים (1704), אוברדה (1708) ומפללק (1709). – המער.

מתוך שנתקשרו מחדש חוטים רבים ממסכת המסורת הרוסית שנתקו בזמנו, עם המהפכה, — שוב עולה וקורם־בשריונידים המיפוס של קצין סדיר. הקצינים קיבלו ברצון את חידושן של כתפות־זהוב בתור ציוני הררנה, של המדים הנאים יותר בניזורתם, ושל כינוי־דיביות בשמות שיש בהם מהרי העבר הצבאי הרוסי והם מזכירים נצחונות בזמנים לא רחוקים ביותר. הם קיבלו בשמחה את סמכות־היקר שניתנה להם עם העמדת הקצינים הפוליטיים למרות המפקדים הצבאיים. התקנות האחרונות בדבר הקפדת־יתר בהצדעה בפני קצינים ובצורת־הלבוש, בדבר ההתנהגות במקומות ציבוריים וחידוש הנוהג של שמש־קצינים ופתיחת מועדונים מיוחדים לקצינים, — כל אלה נראו בעיניהם כהתפתחות טבעית בהחלט.

בעתיד תהיה שאיבתו של חבר הקצינים הצעירים* לא רק מכתלי בתי־הספר לאימון קצינים, שהנוער הרוסי נכנס בו, כרגיל, מצויד בהשכלה תיכונית, אלא גם מבתי־הספר המיוחדים עיש סוכרוב, שנוסדו זה עתה. מוסדות אלו אורגנו לפי מתכונת „בתי־הספר לקדטים“ מימי הצארים, והם מהווים חלק מתכנית השיקום הכללית שהוכרו עליה הקיץ. בבתי־ספר אלה** יבקר בעיקר בניהם של קצינים שנהרגו במלחמה, והם מכוונים בחלקם לפתור את בעית יתומי־המלחמה. לפי התכנית יחונכו בהם 4500 נערים לקצינות בתורת משלוח־יד קבוע. הם יהיו חדורים מילדותם השקפת־עולם צבאית, ומצפים, שהם יהיו קצינים פטרוזים ותרבותיים למופת. כל תלמיד חייב לדעת לפחות שפה זרה אחת ידיעה רהוטה. בין השאר ילמדו אותם קליעה למטרה, סוף, נלישה על השלג, ניהוג מכונת, וכן, כמובן, היסטוריה צבאית וטקטיקה. כיתות ביהם תאורגנה בצורת פלוגות בפיקודם של קולונלים ומיורים, ותלמידים קשישים ישמשו כסרגנטים. ב־4 השנים האחרונות מתוך עשר שנות הלימוד יבלו התלמידים את הקיץ במחנות. כל קבוצה הנכנסת לביה״ס תקבל מדרך־מחנך צבאי הנשאר אחר ער שתשלים את חוק לימודיה כולו.

כיום, כאשר כל אדם ברוסיה שכוחו אתו מנוים לצבא, רובם של הקצינים אינם משתייכים לצבא הסדיר, הקיים גם בימי שלום; ואם ינסה מי לתאר, על יסוד מה שהבאנו למעלה, את הקצין כעומד על זכויותיו וסמכותו שלו, ועל כבוד שכבתו המקצועית, תהיה התמונה רחוקה מאוד מן המציאות. שכן הקצינים של היום, בדרגות הנמוכות יותר, אינם אלא מורי ביה״ס מאתמול, מפקחים בבתי־הרושת, עורכי־דין, פקידים ובעיקר — הלא כל שאיפתם היא לחזור בהקדם למקצועותיהם הקודמים.

מעט מאד מן המיליטריזם תמצא בין קצינים אלה, אף על פי שהם מבינים שלצרכי המשמעת מחייבים היו להכניס כמה שינויים במעמדם. ואם כי אלה שישארו בחיים ישובו כודאי לחיים האזרחיים, ואתם השינויים שחלו בהם עקב נסיונות־החזית, אין כותב הטורים האלה סבור כי דבר זה יעשה אותם בלתי מתאימים למקומם הקודם בחיים. והלא אף החיים האזרחיים עצמם נשתנו ברוסיה, והכל הורגלו למשמעת דרוכה יותר, למשנה־כבוד בפני נושאי־הסמכות, וליעילות־יתר

* החל בדרגת לויטננט־משנה. — המער.

** תשעה במספרם. — המער.

בעבודה. במשך המלחמה גברה עירנותם של האזרחים בכל רחבי רוסיה, ונברה גם ההערכה לאותן הסגולות, שנחסרן נעשים אנשים מסוימים מנהיגים טובים מהאחרים. נורם שיקל על המעבר מהצבא לחיי שלום הוא — שאיפתו של איש-הצבא הרוסי הממוצע לחדש את עבודתו מימי השלום ולהמשיך ככל האפשר באותה הנקודה בה נאלץ להפסיק. כי הרוסים רואים את המלחמה כהפסקה בתהליך של התקדמות, ולא כפי שרואים אותה רבים במדינות ידועות, כנקודת-משבר של משטר חברתי שלא הצדיק את עצמו. רובם של קציני הצבא האדום יפשו בוודאי את סניניהם הארוכים כהרגשת הרווחה. היו לי הזדמנויות רבות להפגש עם הקצינים הצעירים האלה בגלגוליהם השונים; עם חניכים בבתי-ספר צבאיים שטיפלו בריצנות רבה במודלים של נוף רוסי; עם קציני-יטסים שישבו נכונים להמראה, במנפיה-השער ובפרוותי-הכבש הצהובות שלהם, בין פרחי-בר ותלתן, מתחת לכנפי המטוסים; עם קולונלים קוזקיים, המראים בנאוה את חריצותם כפרשים בנתיבות לא-סלולות של רוסיה המרכוית; גנרלים משולהבי נצחון בין חורבות סטלינרד. אדם שישוחח עם הרוסים הצעירים האלה שבאו לצבא מן הכפרים, מבתי חרושת וממשרדים, יגלה בהם אנשים שעיקר מעינם עודנו בביתם, כדרך כל האנשים מכל המקצועות ומכל סוגי-העבודה ברחבי ברית המועצות.

אכן המלחמה לימדה אותם הרבה. קצינים צעירים רבים נילו מחדש את מולדתם בשעה שראו את הטנקים של האויב רומסים את החיטה הרכה, ופגזי תותחיו משסעים עצי-לבנה רחוצי המל. לא איש-צבא רוסי אחד נצמד בחולצתו המאובקת והפרועה לשחת הריחני בשדות קורסק, או שנחן, כולו דריכות, בין עצי תרזה המלכלכים ומשכרים כניחותם, כמבואי כפר אוקראיני שנכבש בידי האויב; או שטבל רנליו במימי הרניפר, ותוך כדי כך נילה בלבו את רוסיה כולה. בני סיביר, קוקו, בני אסיה המרכוית, בנייקארליה, נוצרים, מוסלמים, כופרים — כולם למדו תוך חברותם- לצבא על אחרות אדמתם וארצם, יותר משכל ספר-לימוד או הרצאה פוליטית מסוגלים היו להורותם.

אף על פי שאלה הרואים את עתידם בשירות בצבא הושפעו השפעה עמוקה ע"י מעמדם החדש, הרי רוב הקצינים בצבא האדום כיום הזה עודם נושאים אופי של "אזרחים במדי צבא". והשפעתם של אלה ברחבי הצבא עוצרת כל נטייה להפרוה שבהתבדלות פרופיסיונלית. איזאן איזאנוביץ' שלושי-הכוכבים*, בחור כחוש במקצת בעל הידים העגולות, עודנו מרניש עצמו בלתי נוח במקצת במדיה-השרד הצרים. אף על פי שהוא מחויך כרצון בשעה שהוא מפרק את עצמו מדריכות, הרי פניו הרחבים הרומייהאף מביעים לרוב הרגשת אדם המנסה להשתלט על מלאכה משונה ולא-יקלה. כמענהו לברכת-הצדעה עודה נכרת שמינית שבשמינית של תמיחה, כאלו היה זה דבר משונה כי יברכוהו באורח זה.